Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 148 (16071) | 1982 оной июниин 27, воскресени | Сэн 3 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-да

АЖАЛШАДАЙ ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРАЛСАЛ БОЛОН ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫЕ СААШАДАНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ

Партиин XXIV съездын һүүлээр бии болгогдоһон экономическа һуралсалай системэ хадаа үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын ба ажахын хүдэлмэридэ шухала һуури эзэлбэ гээд, баталагдан абтаһан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Гэхэтэй хамта ажалшадай экономическа һуралсалай шанар болон үрэ дүн экономикые эршэтэй хурдан хүргэлтын замда гаргалгые түгэсхэхэ, тэрэнне гаргаша багатай, арьбалалтатай болгохо гэһэн КПСС-эй XXVI съездын стратегическэ захяа заабарида үшөөл тааралданагүй.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он), майн (1982 он) Пленумүүдэй тодорхойлон табиһан коммунис байгуулалтын зорилгонууд экономическа һуралсалые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые һайжаруулха, оронойнгоо эдэн байха гэһэн мэдэрэл, экономическа соёл болбосорол, ажалда коммунис ёһоор хандалгые совет эрхэтэн бүхэндэ хүмүүжүүлхэ эрилтэ табина.

Экономическа һуралсал мүнөө үеын экономическа ухаан бодолые, социалис ажалша бэрхэ, шадабаритай байлгые бүрилдүүлгэдэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулгада, жаяг журам бэхижүүлгэдэ, үйлэдбэриин ашаг үрые дэшэлүүлхын түлөө олониитын тэмсэлые дэлгэрүүлгэдэ эдэбхитэйгээр нүлөөлэх уялгатай.

Экономикые эршэтэй хурдан хүргэлтын замда гаргалгада, СССР-эй Эдэ хоолой программые бэелүүлгэдэ, ажабайдалай социалис түхэл шэнжын материальна ба сиюн үеын бодолой үндэнэ һуурие бэхижүүлгэдэ, шэнэ хүниие бүрилдүүлэн хүмүүжүүлгэдэ ажалшадай экономическа һуралсал ба хүмүүжүүлгын үүргые дээшэлүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые зохёон бэелүүлхыень КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, министерствэнүүд болон албан зургаануудта, союзна республикануудай Министрнүүдэй Советдүүдтэ, партийна, совет, профсоюзай, комсомолой ба ажахын органуудта дурадхаба.

Экономическа һуралсалай научна үргэн ехэ хэмжээе хангаха, һуралсагшад марксистско-ленинскэ теори болон КПСС-эй экономическа политикые, нүхэр Л. И. Брежневэй, партиин бусад хүтэлбэрилгэшэдэй зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалха. Наядахи онуудта ороной экономическа хүргэлтын, экономикые эршэтэй хурданаар хүргэөөлгын, үйлэдбэриин, эрдэм, техникын хүсые, материальна ба ажалай нөөсөнүүдые улам бүри аша үрэтэйгөөр хэрэглэлгын, үйлэдбэриие түсэблэлгые, хүтэлбэрилгые, эмхидхэлгые нарижуулан һайжаруулгын, ажахы эрхилэлгын түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлгын асуудалнуудта түбхын түрүүшын анхарал хандуулха. Агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа һуралсал ба хүмүүжүүлгые нилээд һайжаруулха, ажахы эрхилэлгын шэнэ арганнуудые шудалха гээшэ шухала удха шанартай ехэ зорилго болоно.

Экономическа һуралсалай бодото шэглэлые эрид шууд шангадхахаар дурадхагдана. Теори болон экономическа политикые коллективүүдэй ажабайдалтай, тодорхой зорилгонуудтай нягта холбоо барисаатайгаар шудалха, хүргэлтэ түгэс социализмын булюу байлгые, арга боломжонуудые бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала. Л. И. Брежневэй хэлэһэнэй ёһоор, экономическа һуралсал иимэ асуудалнуудта харюу үргэхэ ёһотой: «Тодорхой участок бүхэндэ хүдэлмэрээ ялагаад һайнаар, үрэ түгэсөөр эмхидхэлтэйб? Юрэнхы дээрэнь бэшэ, харин тодорхой, хүдэлмэриин энэ газарта эрдэм, техникын хүргэлтэ дэбжэлтын түйлалтануудые хайшан гэжэ хэрэглэхэб? Энэ үйлэдбэри дээрэ, түс һалбарида ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, материальна ба ажалай нөөсөнүүдые нариһаар алмахын тула ямар юумэ хайшан гэжэ хэхэ хэрэгтэйб?».

Экономическа һуралсал нимэ байхаар баталагдаа:

коммунис ажалай һүргуулинууд;

тодорхой экономикын һүргуулинууд;

экономическа семинарнууд.

Һүргуулинууд болон семинарнуудта һуралсагшад эрдэм, техникын ба социальна хүргэлтэ дэбжэлтые хүрдадхалгын, ажалай бүтээсэ, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгын, алмалта, арьбалалтын, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгын харгы замуудые һайнаар шудалха, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, Ленинэй захяа заабаряар, коммунис ёһоор ажаһуужа, ажаллажа һураха ёһотой.

Экономикын асуудалнуудые ажалшадай бэеэ даагаад шудалалгые али болохоор хүргөөхэ. Партиин экономическа ба социальна политикын, Эдеэ хоолой программын, ажахые эрхилэлгын түрүү онол аргануудай лекционно пропагандын шанарые һайжаруулха. Экономическа ба хүдөө ажахын эрдэмэй **арадай университедүүдэй хүдэлмэриие** шэнэ шатада гаргаха.

Партийна ба комсомолой бүхы түхэлэй һүргуулинуудта экономическа теори болон партиин политикые шудалалгада анхаралаа ехээр хандуулха. Коммунистнууд болон комсомолшууд, бүхы шатын хүдэлмэрэй ялагаад һайнаар, үрэ түгэсөөр эмхидхэлтэйб? Юрэнхы дээрэнь бэшэ, харин тодорхой, хүдэлмэриин энэ газарта эрдэм, техникын хүргэлтэ дэбжэлтын түйлалтануудые хайшан гэжэ хэрэглэхэб? Энэ үйлэдбэри дээрэ, түс һалбарида ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, материальна ба ажалай нөөсөнүүдые нариһаар алмахын тула ямар юумэ хайшан гэжэ хэхэ хэрэгтэйб?».

Экономическа һуралсал нимэ байхаар баталагдаа:

коммунис ажалай һүргуулинууд;

тодорхой экономикын һүргуулинууд;

экономическа семинарнууд.

Һүргуулинууд болон семинарнуудта һуралсагшад эрдэм, техникын ба социальна хүргэлтэ дэбжэлтые хүрдадхалгын, ажалай бүтээсэ, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгын, алмалта, арьбалалтын, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгын харгы замуудые һайнаар шудалха, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, Ленинэй захяа заабаряар, коммунис ёһоор ажаһуужа, ажаллажа һураха ёһотой.

Экономикын асуудалнуудые ажалшадай бэеэ даагаад шудалалгые али болохоор хүргөөхэ. Партиин экономическа ба социальна политикын, Эдеэ хоолой программын, ажахые эрхилэлгын түрүү онол аргануудай лекционно пропагандын шанарые һайжаруулха. Экономическа ба хүдөө ажахын эрдэмэй **арадай университедүүдэй хүдэлмэриие** шэнэ шатада гаргаха.

Партийна ба комсомолой бүхы түхэлэй һүргуулинуудта экономическа теори болон партиин политикые шудалалгада анхаралаа ехээр хандуулха. Коммунистнууд болон комсомолшууд, бүхы шатын хүдэлмэрэй ялагаад һайнаар, үрэ түгэсөөр эмхидхэлтэйб? Юрэнхы дээрэнь бэшэ, харин тодорхой, хүдэлмэриин энэ газарта эрдэм, техникын хүргэлтэ дэбжэлтын түйлалтануудые хайшан гэжэ хэрэглэхэб? Энэ үйлэдбэри дээрэ, түс һалбарида ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, материальна ба ажалай нөөсөнүүдые нариһаар алмахын тула ямар юумэ хайшан гэжэ хэхэ хэрэгтэйб?».

Экономическа һуралсал нимэ байхаар баталагдаа:

коммунис ажалай һүргуулинууд;

тодорхой экономикын һүргуулинууд;

экономическа семинарнууд.

Һүргуулинууд болон семинарнуудта һуралсагшад эрдэм, техникын ба социальна хүргэлтэ дэбжэлтые хүрдадхалгын, ажалай бүтээсэ, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгын, алмалта, арьбалалтын, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгын харгы замуудые һайнаар шудалха, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха, Ленинэй захяа заабаряар, коммунис ёһоор ажаһуужа, ажаллажа һураха ёһотой.

Экономикын асуудалнуудые ажалшадай бэеэ даагаад шудалалгые али болохоор хүргөөхэ. Партиин экономическа ба социальна политикын, Эдеэ хоолой программын, ажахые эрхилэлгын түрүү онол аргануудай лекционно пропагандын шанарые һайжаруулха. Экономическа ба хүдөө ажахын эрдэмэй **арадай университедүүдэй хүдэлмэриие** шэнэ шатада гаргаха.

Партийна ба комсомолой бүхы түхэлэй һүргуулинууда

ХҮДЭЛМЭРИШЭН АНГИИН ХҮНДЭТЭЙ ЗОРИЛГО

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партиин ленинскэ аграрна политикын хүгжэлтэдэхи шэнэ шата бологшо КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумһээ хойшо үнгэрһэн саг соо манай хүдөө ажахы экономическа ба социальна талаараа саашадаа ехэ алхамуудые хэһэн байна. Тодорхойлходо, хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һуури нилээд бэхижүүлэгдээ. Колхозууд болон совхозуудые оньһото техникээр азбсэгжүүлгэ, олшэ хүсэн ехээр ургаа, химии хэрэглэлгэ ба газарай мелиораци амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ. Ажахынууд хоорондын хамжаанай ба агропромышленна нэгэдэлэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэрише тусхай мэргэжэлтэй болгохо ба томодхохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Үйлэдбэриин зорилгонуудые бэлүүлгэ хүдөө нютагуудай социальна асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалтай зохилдуулагдана. Эдэ болон бусад шухала хэмжээ ябуулгануудай бэлүүлэгдэһэнэй ашаар газар тариаланган ба мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгын хэрэг эли бодо һайжарба.

— Тиигэбэшье бидэ туйлаһанаараа сэдьхэлээ ханаха, эдэ хоолой зорилгын үшөөл гүйсэд шиидхэгдээгүй байһыень обёоронгүй байха аргагүйбди, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин ЦК-гай майн (1982 он) Пленум дээрэ тэмдэглэһэн байха юм. Тиин саашдаа тэрэ Эдеэ хоолой программые бэлүүлгын харгы замуудые, онол арганүүдые зааһан байна. Тиимэһээ тус элидхэл аграрна асуудалаар марксистско-ленинскэ суртала томо оруулалта болоно. Тобшолон хэлэхэдэ, тус программа дотор тон богонихон болзорто хүн зонише эдеэ хоолоор найдамтайгаар ханаха зорилго табигдана. Энэ кадаа гансал һаяын сагта шиидхэгдэхэ экономическа асуудал бэшэ, зүгөөр тон дүхала социально-политическэ зорилго мүн гэжэ тоологдоо. Эгээл тиимэһээ үргэн олониитэ, тэрэ тоодо түб хотымнай коммунистнүүд болон бүхы ажалшад КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые сэдьхэлээ ханангяар уггажа, Эдеэ хоолой программые бэлүүлгэдэ өөһэныгөө хубитые заатагүй оруулха баһанаа мэдүүлбэ. Энээнииие КПСС-эй Улаан-Удын горкомой һаяхан боложо үнгэрһэн VII пленум үшөө дахин гэршэлэн баталба. Эндэ партиин горкомой нэгэдэхи секретарь чүкэр **А. М. Беляков** элидхэл хэхэдэ, иэи түрүүн КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй, нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлэй гүн удхые тодорхойгоор тайлбарилан харуулаа.

— Городской партийна организацинин гол зорилгонь кадаа манай промышленностиин арга боломжо ба хүсые күсэдөөр хэрэглэжэ, хүдөө ажахын хүтжэлтэдэ бодото туһаламжа үзүүлхэ эрилтэ табигдана, — гэжэ элидхэлшэ онсолбо.

Зүгөөр энэ талаар хаража үзэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэлэн байна. Мүнөө үедэ городой 70 ажалша коллектив 34 колхоз, совхоздо саг үргэлжэ шефскэ туһа хүргэжэ байдаг. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада городой предприяти ба организацинууд хүдөө нютагуудта аяар 16,4 миллион түхэригэй барилга хээ. Тэрэнэй 10 миллион түхэригынь капитальна бэрилгада гаргашалагдаһан байна. Тэрэшэлэн 1981 онношье нилээд ехэ ажал хэгдээ. Жэшээнь, арбадахи табан жэлдэ дунда зэргээр жилдээ 3 миллион түхэригтэ шефскэ туһаламжа үзүүлэгдэгөөр байбал, гансахан үнгэрһэн жэлдэ тэрэмнай 10,8 миллиондо хүрэһэн байха юм. Нёдондо шефүүдэй күсөөр колхоз, совхозуудта 200 гэр бариргдаа, үйлэдбэринин ба социально-ажаһуудалай 30 объект туһаагдаа. Тиихэдэ 367,6 мянган түхэригэй зэмсэг хэрэгсэлнүүд үгтөө, 20 библиотекэ бэлэг болгон барюулагдаа. Соёлгэгээрэлэй болон зохёохы ажалтанай үүсхэлээр 344 концерт табигдаһан байна.

— Эдеэ хоолой программые бүхы ажалшадтай холбоо барисаагаа ба томодхохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Үйлэдбэриин зорилгонуудые бэлүүлгэ хүдөө нютагуудай социальна асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалтай зохилдуулагдана. Эдэ болон бусад шухала хэмжээ ябуулгануудай бэлүүлгэдэһэнэй ашаар газар тариаланган ба мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгын хэрэг эли бодо һайжарба.

— Тиигэбэшье бидэ туйлаһанаараа сэдьхэлээ ханаха, эдеэ хоолой зорилгын үшөөл гүйсэд шиидхэгдээгүй байһыень обёоронгүй байха аргагүйбди, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин ЦК-гай майн (1982 он) Пленум дээрэ тэмдэглэһэн байха юм. Тиин саашдаа тэрэ Эдеэ хоолой программые бэлүүлгын харгы замуудые, онол арганүүдые зааһан байна. Тиимэһээ тус элидхэл аграрна асуудалаар марксистско-ленинскэ суртала томо оруулалта болоно. Тобшолон хэлэхэдэ, тус программа дотор тон богонихон болзорто хүн зонише эдеэ хоолоор найдамтайгаар ханаха зорилго табигдана. Энэ кадаа гансал һаяын сагта шиидхэгдэхэ экономическа асуудал бэшэ, зүгөөр тон дүхала социально-политическэ зорилго мүн гэжэ тоологдоо. Эгээл тиимэһээ үргэн олониитэ, тэрэ тоодо түб хотымнай коммунистнүүд болон бүхы ажалшад КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые сэдьхэлээ ханангяар уггажа, Эдеэ хоолой программые бэлүүлгэдэ өөһэныгөө хубитые заатагүй оруулха баһанаа мэдүүлбэ. Энээнииие КПСС-эй Улаан-Удын горкомой һаяхан боложо үнгэрһэн VII пленум үшөө дахин гэршэлэн баталба. Эндэ партиин горкомой нэгэдэхи секретарь чүкэр **А. М. Беляков** элидхэл хэхэдэ, иэи түрүүн КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй, нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлэй гүн удхые тодорхойгоор тайлбарилан харуулаа.

— Городской партийна организацинин гол зорилгонь кадаа манай промышленностиин арга боломжо ба хүсые күсэдөөр хэрэглэжэ, хүдөө ажахын хүтжэлтэдэ бодото туһаламжа үзүүлхэ эрилтэ табигдана, — гэжэ элидхэлшэ онсолбо.

Зүгөөр энэ талаар хаража үзэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэлэн байна. Мүнөө үедэ городой 70 ажалша коллектив 34 колхоз, совхоздо саг үргэлжэ шефскэ туһа хүргэжэ байдаг. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада городой предприяти ба организацинууд хүдөө нютагуудта аяар 16,4 миллион түхэригэй барилга хээ. Тэрэнэй 10 миллион түхэригынь капитальна бэрилгада гаргашалагдаһан байна. Тэрэшэлэн 1981 онношье нилээд ехэ ажал хэгдээ. Жэшээнь, арбадахи табан жэлдэ дунда зэргээр жилдээ 3 миллион түхэригтэ шефскэ туһаламжа үзүүлэгдэгөөр байбал, гансахан үнгэрһэн жэлдэ тэрэмнай 10,8 миллиондо хүрэһэн байха юм. Нёдондо шефүүдэй күсөөр колхоз, совхозуудта 200 гэр бариргдаа, үйлэдбэринин ба социально-ажаһуудалай 30 объект туһаагдаа. Тиихэдэ 367,6 мянган түхэригэй зэмсэг хэрэгсэлнүүд үгтөө, 20 библиотекэ бэлэг болгон барюулагдаа. Соёлгэгээрэлэй болон зохёохы ажалтанай үүсхэлээр 344 концерт табигдаһан байна.

— Эдеэ хоолой программые бүхы ажалшадтай холбоо барисаагаа ба томодхохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Үйлэдбэриин зорилгонуудые бэлүүлгэ хүдөө нютагуудай социальна асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалтай зохилдуулагдана. Эдэ болон бусад шухала хэмжээ ябуулгануудай бэлүүлгэдэһэнэй ашаар газар тариаланган ба мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгын хэрэг эли бодо һайжарба.

— Тиигэбэшье бидэ туйлаһанаараа сэдьхэлээ ханаха, эдеэ хоолой зорилгын үшөөл гүйсэд шиидхэгдээгүй байһыень обёоронгүй байха аргагүйбди, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев партиин ЦК-гай майн (1982 он) Пленум дээрэ тэмдэглэһэн байха юм. Тиин саашдаа тэрэ Эдеэ хоолой программые бэлүүлгын харгы замуудые, онол арганүүдые зааһан байна. Тиимэһээ тус элидхэл аграрна асуудалаар марксистско-ленинскэ суртала томо оруулалта болоно. Тобшолон хэлэхэдэ, тус программа дотор тон богонихон болзорто хүн зонише эдеэ хоолоор найдамтайгаар ханаха зорилго табигдана. Энэ кадаа гансал һаяын сагта шиидхэгдэхэ экономическа асуудал бэшэ, зүгөөр тон дүхала социально-политическэ зорилго мүн гэжэ тоологдоо. Эгээл тиимэһээ үргэн олониитэ, тэрэ тоодо түб хотымнай коммунистнүүд болон бүхы ажалшад КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэлүүлгэ

ПУБЛИЦИСТИКЭ

ЗАЛУУ НАҺАН, ЗАЛИТАЙ НИИДЭ!

Ye саг—урагшаа! Ямар дүлэтэ, ямар огсом дорюун үгэнүүд гээшэб! Совет түрүүшын табан жэлнүүдэй гайхамшагта ге сагта, суута барилгануud—Днепрогэс, Магнитка дээгүүр, дошхон мүрэн Амарай эрьедэ, Казахстанай ангама халуун талада түрэһэн омог огсом уряа энэл бэшэ гү?!

Энэ уряа Хоридохи зуун жэлэй түүхэдэ алга, мүнгөөр бэшэгдэн ороо. Зай, вүхэд, энэ халуун урягай саана хэн байнаб, хэн эдэ үгэнүүдые һүртэй дорюунаар, жабхалан түгэсөөр хэлэжэ, арадайнгаа зол жаргалай, ерээдүйнь түлөө хамсы шуун ороо һэм! Залуушуул! Комсомолшууд!

Залуу наһан тухай олон тоото зохёол, роман, туужанууд, поэмэ, оперонууд, шүлэг, дуунууд бэшэгдээ, уран зураг бүтээгдээ. Теэд... залуу наһан тухай ама хахалангүй, амар һуухын аргагүй һэмнай.

Буряадай арадай поэт Николай Дамдиновай «Эсэгын нэрэ» гэһэн поэмэ соо залуу наһан тухай ялас гэһэн мүрнүүдые уншанабди.

Бодолнуудни—
Бодожо ерэһэн
Залуу наһан тухан.
Бодолнуудни—
Дайнда унаһан
Эсэгэ аханар тухай.
Нигэжэ, ойдэ эрэ наһаа хүсөөд,
Эхэ орондоо нэрлүүлбэбди нэрээ.
Бүрхан болохоо зорёошодые шоо
үзөөд,
Булта бидэнэр хүндэлнэбди
эсэгэнэрээ!
Эсэгэнэрнай элбэг баялиг бүрндхөөл—
Эдлэхыемнай гэрээд үгэдөө захюулаа.
Зүбөөр манние хүл дээрэмнан
оодхоол,
Зүб харгытай поезздо мордохуулаа.

Зүб даа, Харюусалгатай манай наһан! Совет түрүүшын табан жэлнүүдэй урлае арбан нэгэдэхи табан жэлдээ халан абаһан залуу наһан!

Һаяхан, майн 18-да нээгдээд, олон үдэр хүхинэн хүдэлэн Ленинскэ комсомолой XIX съезддэ манаи республикын залуушуул ямар наһан, ямар огсом, ямар тодо рапорт-элидхэл үгөө һэм!

Зүгөөр, комсомолой түрэһэн жэлдэ тэрэнэй гэшүүдэй тоо манай буряад орондо үсөөншэг һэмнай даа! Мүнөө республикадамнай 128 мянган хүүгүд, басагад ленинскэ комсомолой гэшүүнэй арюун нэрые зүүжэ ябана. Тэрэмнай 1918 онойхитой сасуулбал, 65 дахин ехэ болоно бшуу. Тэдэнэр оулатадаа эгээл хүцэр хүндэшье, харюусалгатайшье участок, цехүүдтэ, бригадануудта, отара, фермэнүүдтэ, ажаллажа ябана.

...Түүхэтэ Байгал-Амарай түмэр харгын барилгын Буряадай участогые абаад үзээ, нүхэд!

Үшөө дүрбэн жэлэй саада тээ Белоруссиин, Молдавиин, Литвагай, Латвиин, Ленинградай, Кабардино-Балкариин, Краснодарай хизаарай бүлэг хүбүүд, басагад, ВЛКСМ-эй XVIII съезд дээрэ ота найдамтай үгээд үгэжэ, манай Буряад орондо ерээ һэн. Тиигэжэ энэ отрядай үндэһэн дээрэ ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай коллектив эмхидхэгдээ ха юм.

Һайхан даа! Омогорхон баясамаар! Энэ дайшалхы отрядай урда тусхай зорилго тиихэдэ табигдаһыень, баатар залуушуулай хүсэ шадал шалгаха сагай ерэһыень бидэнэр һайн мэдэнэбди. Тиигээд Нижнеангарск-II станциһаа Ангоя станци хүрэтэр, 100 километрэй зайда түмэр зам табиха даабаритай һэн.

Үнгэрэгшэ жэлэй августын 21-дэ Ангоя станцида түрүүшын поезд шэнхинэн ерээ...

Урагшаа, миний поезд!
залуу наһанайм поезд!
Уняар мананай бурьяан соогуур,
хүбшэ тайгын хүлгөөн соогуур,
Ууган дэлхэйн оморюун дээгүүр
алтан наранай хонхын дуун соо
Алдар солын амнсхал худар
аянгатан ханхиныш,
минии поезд!
Айдар наһанайм поезд!

Нигэжэ Буряад оронойм хойто зүгэй дүлии балай хүбшэ соогуур поездын шэнхинэхые тинхэдэ залуу, бэлигтэ поэт Даши Дамбаев зүгнэн, хонгёо хоолойн ханхинаса дуулаа һэн.

Залуу наһан! Алтан таряа тарижа, адуу мал адуулжа, булад, шэрэм хайлуулжа, агаарай онгосо, булад хүлэг жолоодожо, эрдэм наукада шэнэ юумэ нээжэ — бүхы олон хэрэгүүдые хэжэ ябаһан залуу наһан!

...Хэбэд номхон Хэжэнгэ нютагаар ябанаа би элихэн һананаб. Хабарай дулаахан хаһа байгаа. Хүнгэхэн нэбшээ һалхин хаанаһаашьеб бии болоод, нэрюухэн агаар бидэнэй нюур руу үлеэжэ, һайхан сагай ерэһэн тухай тэмдэг үгөөд орхино хэбартэй.

Эгээл энэ үдэр Загаһатын совхозой суута хонишон, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат, Ажалай Алдар солын III шатын орденой кавалер, профсоюзуудай XVII съездын делегат Цырен-Ханда Дамшаеватай уулзаа һэмди.

Энэ залуу нүхэрнай суута хонишон ябаһан Лума Дамшаевна эхынгээ хэрэгые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлжэ ябана гэжэ һанахадамни, хабар сагай урин налгай наран сэдьхэл соомнай мандаа һэн.

Энэ уулзалгын үедэ минии досоо шүлэгэй нимэ мүрнүүд һанагдаа бэлэй. Буряадайнай ахамад поэт, гайхамшагта шүлэгшэн Цэдэн Галсанов тэдэ хонгёо хурса мүрнүүдые бэшээ:

Советскэ орондоо
Суурхая бидэнэр.
Солото нарамнай,
Туяаран шарыш.
Залуубди,
Залуубди,
Залуубди, бидэнэр.
Далайсын ехые
Дабталсан гарыш!

Цырен-Ханда Дамшаева мэтэ түрүү хүбүүд, басагадые тоолохо болоо һаамнай, түрэл Буряад орон доторнай яаһан олон гэшүэб даа! Жэшээлхэдэ, КПСС-эй XXVI съездын делегат, ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ габшагай отрядай командир, БАМ-ай барилгашан, Ленинэй орденой кавалер Вячеслав Аксенов, Улаан-Удын авиазаводой түрүү токарь Иван Перевозников, ВЛКСМ-эй XVIII съездын делегат, нарин сэмбын комбинадай бригадир Бальжима Аюшиева, Загарайн районой «Дружба», совхозой ахалагша хонишон Борис Балданов болон бусадые эндэ омогорхон дурдамаар.

Тиихэдэ май һара соо болоһон ВЛКСМ-эй XIX съезддэ түрүү хүбүүд, басагадай делегадууд болоо ошоо. Улаан-Удын мяханай комбинадай бригадир Ольга Чернигова, «Электромашина» заводой электро-слесарь Валентина Раднаева, Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой ахалагша хонишон Дамба Дамбинов, Хандагатайн леспромхозой жолоошон Виктор Кашеев болон бусад агуу Москва хото ошожо, түрэл комсомолойнгоо съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые гаргалсаһан байна бшуу.

Залуу наһанһ Залитай, огсом дуутай байнаш даа, залуу наһанһ Тиимэл хадаш үүрэй толонооршье, үдын нарнааршье, үдэшын толонооршье нам тухай магтаалай үгэнүүдые шагнанабди, хурса хонгёо дуунуудые дууланабди, ялас гэһэн мүнгэн утаһатай шүлэгэй мүрнүүдые уншанабди.

Комсомол — арюухан соломнай —
Холые зорибон юумэл даа.
Хатуухан зоригоо шангадхан,
Хамтадаа һайханаар дуулынамди.

Совет залуушуул... Танай шуһан соо Павел Корчагинай, Александр Матросовой, Зоя Космодемьянскаягай, Олег Кошевойн болон бусад баатар комсомолшуудай зүрхэн сохилһоор.

Совет хүбүүд-сэрэгшэд арад зонойнгоо, Эхэ оронойнгоо амгалан тайбаниие сахина.

Совет басагад-эмшэд хүн зоной элүүр энхые нэрэтэй түрэтэйгөөр хамгаална.

Совет хүбүүд-космонавтнууд замбуулинда дэгдэжэ, Аба ороной алдар солые мандуулна.

Совет басагад хаанашье үзэгдөөгүй һайхан бүд, хибэс, торго нэхэжэ, дэлхэйдэ суурхана.

Совет хүбүүд бар хүбшэ тайга соогуур зайн галай утаһа татажа, сэбдэг хүйтэн Сибириин нефть газарай гүн сооһоо бурьялуулна.

Совет басагад ирагуу хоолойн аялга гаргажа, уран гоё хатараараа юртэмсые гайхуулна.

Бэлигтэ поэт Дондок Улзытуевай нара ногоо татама уран шүлэгэй мүрнүүд эгээл эндэ гэжэ эхигүй халуун зүрхэн сооһоомнай ханхинан гарахадаа яахабши!

Май һарын
Иимэ сэлгеэн үглөөгүүр
Майла, хада, уула, талаяа
хараашалан,
Замби дээгүүр
Заларжа ябаһан хабарые
Залуу наһанайнгаа
Залуур дээрэ угтанаб!
Минии үетэн!
Ерээдүймнай — манай
Мэлмэн һайхан инагай нюдэн манай,
Орьёл үндэр уулын орой — манай,
Оршон тойрон зүлгэ ногоон — манай,
Замби түбнии залаа зүрхэн — манай,
Замбуулинай алас хизаар—манай,
Эрдэм соёл, энхэ тайбан — манай,
Эрьен ерээ шэнэ байдал —манай!

Совет залуушуулай дабаагүй дабаан дэлхэйдэ үгы болоо. Мэнэ һаяхан манай баатар альпинистнүүд дэлхэйн орой болохо Эверест өөдэ абарин гараба ха юм. Тэрээн шэнгээр манай Буряад оронойшье залуушуул ажалай, амжалтын үндэр үндэр дабаануудые эрэлхэг зоригтойгоор дабажа гарана.

Хүдөө нютагтамнай ямар олон залуушуул габшагай дорюунаар ажаллана гэшээб! Тэдэнэй баатарлиг ажалые харахадаа, үрэ дүнгүүдэйнь танилсахадаа, Буряад орондомни иимэ хүнүүд бии юм байна даа гэжэ омогорхон баясахаш.

Мүнөө республикымнай хүдөө ажахыда 21 мянган хүбүүд, басагад ажаллана. Үшөө үбэлжэлгын урда тээ Хяагтын, Кабанскын залуушуул бүхы республикын малшад, хүбүүд, басагадта халуун үүсхэлтэйгээр хандаа һэн. Тэрэнь халуунаар дэмжэгдээ. Олон комсомолшууд хэлэһэн үгөдөө бата байгаа. Жэшээлхэдэ, Кабанскын МТФ-гэй комсомол-залуушуулай коллективые эндэ омогорхон дурдая. Тус районой түрүү һаалишан Елена Задубина үнеэн бүримөө 4 мянган литр һү һааха зорилгодоо хүрэжэ ябана.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга. «Би — барилгын эзэнбн» гэһэн уряа эндэ үнинэй һуурижанхай, «Буряадай комсомолец» гэһэн габшагай отряд Таксимо поселогто алдар суутайгаар ажаллажа байна.

Зохёохы ажалтай залуушуул манайда олон даа! Буряадай комсомолой лауреат, уран зохёолшо, драматург Ардан Ангархаевай повестьнуудые уншаһан, зүжэгүүдые хараһан байхат. Глинкын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна конкурсын лауреадууд, дипломантнууд алар Италиороной Миланай «Ла-Скала» театрта һуража байһан Вячеслав Бальжинимаевай, дуушан Галина Шойдагбаевагай хонгёо хоолойн аялгые шагнаа ёнотойт.

Залуу наһан! Галдашье шатахагүй, уһанда шэнгэхэгүй, хүйтэндэ хүрэхэгүй **охи залитай, хатуу зоригтой залуу наһан!** Шам тухай мүнөөдэр дуу дуулан, баатар эхэ, эсэгэнэр түрэл арад, агуу коммунис партитай байһандаал дэлижэ, ниидэжэ ябаһандаш шинии солые хоолойн хүрэхысэ дууданабди. Элитэ уран зохёолшо, поэт Жамсо Тумуновай шүлэгөөр шинии магтаалда залаа-туг хэе:

Залуу наһанай богоһые ялхан,
Залан сэхэ омоготой дабшаа!
Баярта байдалай харгы замаар
Бата наналаар эрмэлзэн ябаа!

Георгий ДАШАБЫЛОВ.

ЭДИРШҮҮЛ–ЭХЭ ОРОНДОО

Манай обществын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта Соведүүдэй ороной эдир наһатан эдэбхитэйгээр хабаададаг—коммунис байгуулалтын түрүү газарта габшагайгаар худэлдэг, гүрэн түрын хэрэгүүдые хүтэлбэрилдэг юм. Энээн тухай хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар ТАСС-ай корреспондент элдэб мэргэжэлтэдэй түлөөлэгшэдтэ Совет залуушуулай үдэрэй урда тээхэнэ хандаба.

Михаил Копылов, Сургудай үрэмдэлгын халааная мастер, ВЛКСМ-эй XIX съездын делегат:

—Манай бригада ажалай амжалтануудаар оронойнгоо ажабайдалай шухала үйлэ хэрэгүүдые тэмдэглэдэг заншалтай юм. Эдир наһатанай һайндэрэйшье урда тээ манай коллектив амжалта туйлаба. Жэлэй эхинһээ хойшо 45-дахи мянган метр үрэмдэлгэ хээ. Энэнь түсэбөөр харааларданханда орходоо 15 мянга гаран метрээр үлүү юм. Һаял хада нимэ хэмжээнэй худэлмэри жэл соо хэгдэдэг һэн.

Залуу нефтьшэд, геологууд болон газ олзоборилогшод. хадаа түлишын-элшэ хүсэнэй асари ехэ комплексын байгуулагдажа байһан Тюменскэ областиин бүрин эрхэтэ эзэд болоно. Баруун Сибириин гол барилгануud дээрэ габшагайгаар ажаллажа, залуушуул үндэр нэрэ зэргээ харюулна. Сургутска ГРЭС-эй барилга дээрэ 13-дахи энергоблок болзорһоо урид ашаглалгада оруулагдаа. Уренгойн газай конденсадай ашагта малтамал болзорһоо урид ашаглагдажа захалба.

Джуракул Кушаков, Самаркандын областиин Навоин нэрэмжэтэ колхозой комсомол-залуушуулай кукурузашадай бригадые хүтэлбэрилэгшэ:

—Энэ жэл бидэнэртэ, таряашадта, онсо шэнжэтэй юм. Ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ худэлмэри эхилбэ. Ниитэ түрэн түрын шухала удха шанартай хэрэгэй хажуу талада залуушуулшье үлэбэгүй.

Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглажа, бидэ кукурузын талмайс нилээд үргэдхэбэбди. Бригадын гэшүүдэй тоое хороогообди—дүршэл ехэтэй дүрбэн механизатор гээгдэлдэ ороһон коллективүүдтэ эльгээгдэһэн байгаа. Хубүүд дүтэрхы мэргэжэлнүүдые шудалаа, ажалайнгаа эмхидхэл нарижуулаа. Ойн баярай жэлдэ абаһан уялгануудаа шэнээр хаража үзөөд, гектар бүриһөө 130 центнер ороохо хурһахые шиидэһэн байнабди.

Республикын залуу кукурузашадта нүхэр Л. И. Брежневэй хани халуун амаршалгада харюусажа, залуушуул худэлмэрээ һайжарууллаа арга нөөсөнүүдые оролдосотойгоор бэдэрнэ, шэнэ газар элдүүрилэн ашаглана. Энэ жэлдэ 2 миллион тонно кукурузын үнэтэ шухаг ороохо хурһажа абаха гэһэн зорилго урдаа табинхайбди.

Владимир Спорыш, гвардиин сержант, Улаан тугта Прибалтийска сэрэгэй округ:

—Сэрэгэй эрдэм оролдосотойгоор шудалжа, Эхэ ороноо найдамтайгаар, шадамараар хамгаалагша болохо гээшэ сэрэгшэ-комсомолец бүхэнэй уялга мүн. Зунай һуралсалай үедэ эгээл үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахын түлөө мүрысөөн иимэ уряа доро манай частьда дэлгэрбэ.

Частиин хоёрдохи комсомолец бүхэн дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэй отличник гэһэн нэрэ зэргээ омогорхолтойгоор сахижа ябадаг, һаяхан болоһон һуралсалай дүнгүүдээр тэдэнэй олонхид командованиин эгээ һөө баяр баясхаланда хүртэбэ.

Владимир Гудов, Украинын худөө ажахын академиин студентнэрэй барилгын отрядай гэшүүн:

—Хэдэхэн үдэрэй үнгэрхэдэ, нүхэдтээе хамта Казахстанай шэнэ газарта хүдэлхээе ошохобди. Дээдэ һургуулидамнай гурбадахи ажалай семестрэй үедэ заншалай ёһоор комбайнернуудай, трактористнуудай, заһабарилагшадай | тусхай шэглэлтэй отрядууд эмхидхэгдэхэ.

Кустанайн областиин «Майский» совхоз ошохобди. Бидэ үнинэй харилсаа холбоо тогтоонхойбди. Гурбан жэл удаагуур шэнэ газар элдүүрилэгшэдтэ үндэр баян ургаса ургуулжа хурүяхадань туһалнабди. Һайн ажал хэрэгээрээ нэрэ хүндэдэ хүртөөбди. Энэ хадаа ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ манай нэмэри болохо.

Мзевинар Ананидзе, Кобулетскэ районой Аламбри тосхондохи колхозой сай ургуулагша, СССР-эй Верховно Советэй делегат:

—Ажахын плантацинууд дээрэ халуун хаһа саг эхилбэ—сай хуряажа захалбабди. Шэнэ ургаса гээлтэ хороллотогүйгөөр, дары түргөөр тушаанабди. Харгые асфальтаар хушаһанай ашаар эдэ бүхы ажал эрид һайжаруулагдаха аргатай болоо.

Энэ харгы хадаа минии омогорхохо хэрэг мүн. Ушарынь юуб гэхэдэ, нютагаархидайгаа захилнуудые бэелүүлжэ, энэ харгы табиһан байгаабди. Барилга дээрэ комсомолой субботнигуудые, воскреснигүүдые эмхидхэһэн үетэн сасуутамнай энэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргөө.

Арадай депутадуудай Соведүүдэй залуу депутадууд олохон шухала асуудалнуудые—харгы барихаһаа эхилээд, ороной һууринуудые баталан абалга хүртэр — шиидхэхэ ушартай болодог. Тэдэнние түрэнэй засагай зургаануудта түлөөлэгшдөөрөө һунгажа, совет арад залуушуулда ехэ этигэл найдал олгоно гээшэ. Тиимэһээ энэ этигэл найдалыень харюулха шухала.

(ТАСС).

Улаан-Удын гадар хубсаһанай фабрикын комсомол-залуушуул ВЛКСМ-эй XIX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсон, продукци худалдаха түсэбөө 140 процент дүүргээ һэн. Энээнһээ уламжалан, тус коллективтэ ажалай эршэ үдэрһөө үдэртэ шангадана.

Совет залуушуулай һайндэрые ажалай амжалтаар үтахаар шиидэһэн комсомолшууд Светлана Жалбагоева (зүүн талаһаань), Варвара Птицына, Галина Скоробогатова продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь үрид дүүргэгһэн тухайгаа элидхээ.

Фабрикын залуушуул СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойн үдэр хүрэтэр жэлэй түсэб бэелүүлхэ гэһэн үндэр уялга абанхай, арга боломжонуудаа гүйсэд элсүүлэн ажаллана.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ҺАЖАЛШАДАЙ бэтэүүдһээ

ЮННАДУУДАЙ АЖАЛ ЭМХИТЭЙ

Тээгдын дунда һургуулиин дэргэдэ жэлһээ жэлдэ огород таригдадаг юм. Тэндэнь хартаабха, капуста, үгэрсэ, морковь болон бусад һайнаар ургадаг.

Мүнөө үедэ 2 — 6-дахи классуудай эдир юннадууд зунайнгаа амаралтын үедэ һургуулиингаа огородые харууһалжа байнхай. Тэдэнэр огородоо ээлжээгээр ухалдаг, буртаг үбһыень түүдэг, сэбэрлэдэг, хорото шумуулнуудтай тэмсэдэг юм.

Эдир юннадуудай ажалые багшанар А. Н. Казазаева, Н. Г. Добшинова болон бусад һайнаар эмхидхэжэ, ерээхэ намартаа баян ургаса хуряаха хүсэлтэйгөөр ажаллана.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

ШАЛТАГААНИИНЬ ЮУН БЭ?

Һонирхолтой, олондо хэрэгтэй олон материалнууд «Буряад үнэн» газетэдэ түрэлхи буряад хэлэн дээрэ тунхаглагдадаг гээшэ. Илангаяа уран зохёолой, искусствын, үзэл сурталай болон гэгээрэлэй, соёлой, худөө ажахын, мүн бусадшье асуудалнуудаар өөрын онсо удхатай статья, бэшэг, зохёол. нуудые уншахада сэдьхэлдэ аятай зохид байдаг.

Теэд һүүлэй үедэ Улаан-Удынмай киоскнуудта үндэһэн буряад хэлэн дээрэ гарадаг «Буряад үнэн» газетэ, «Байгал» журнал, «Буряадай залуушуул» газетэ худалдагдахаяа болишоо. Энэ юун дээрэһээ байнагүйб? Шалтагаанинь юун гээшэб?

М. МАХЕЕВ.

ВРАЧАЙ ЗҮБШЭЛ

АНХАРАГТЫ, ҮХИБҮҮД!

Үхибүүдэй элдэб усалда орожо, бэеэ гэмтээхэ ябадалые һэргылхэ гээшэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг байна, байхашье. Элдэб мэргэжэлтэд—врачнууд, инженернүүд, багшанар болон эло-ниитын ажал ябуулагшад энэ асуудалаар ходо һонирходог, олон тоото дурадхалнуудые оруулдаг, саг үргэлжэ анхаржа байдаг гээшэ.

Үхибүүдэй элдэб усалда орохо ябадалтай тэмсэлые һайжаруулха зорилготойгоор СССР-эй эрүүрые хамгаалгын министерство «Үхибүүдтэ хүргэдэдэг хирургическа туһаламжые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэһэн захиралта соогоо албан зургаануудай хоорондын комиссинуудые байгуулха туша хэлэһэн байдаг.

Үхибүүдэй усалта гэмтэлгэнүүд ажаһуудалай, үйлсын, һургуулиин, спортивна гэжэ илгардаг юм. Жэшээлхэдэ, һургуулиин гэмтэлгэ гээшэ хэшээлнүүдэй хоороидохи забһарлалгын үедэ хүл, гараа эбэрхэ, унаха дуһаха ушарые баримталдаг.

Хото городууд болон хүдөө нютагуудта автомашинануud, болон бусадшье мотоорто транспортын тоо жэл бүри олошорно. Үхибүүдэй үйлсэдэ гэмтэхэ ябадал нүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа олошороо. Үйлсэнүүдтэ бүхы усалда орогшодой 83 процентнь һургуулиин һурагшад болоно. Үхибүүдэй усалда оролгын шалтагаануудые шэнжэлжэ үзэхэдэ, үхибүүд харгын гол дүримүүдые һайнаар мэдэхэгүй гэжэ элирһэн байна. Чэшээлхэдэ, үйлсэ хүндэлэн гараха дүрим, мүн зогсожо байһан автомашинын саанаһаа гансата гүйжэ гараха ушар бүхы усалта ябадалай 75 процент болодог.

Усалта ябадал һэргылхын тула һургуулинууд болон хүүгэдэй саадуудта харгын дүрим шудалхын тула тусхай хэшээлнүүдые үнгэргэхэ шухала. Ленинградай олохон һургуулинуудта харгын дүрим зааха тусхай инструктор бии юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ велосипедээр ябаһан үхибүүд олоороо усалда оролоно. Энээнэй гол шалтагаанинь гэхэдэ, тэдэнэр велосипедээр һайнаар ябажа шадахагүй, харгын дүрим мэдэхэгүй байна бшуу. Ушар нимэһээ велосипедээр ябажа, гэмтэлдэ орохо ябадалые үсөөрүүлхын тула эхэ, эсэгэнэрынь, түрэлхидынь үхибүүдые бага наһанһаань велосипедээр һайнаар ябажа һургаха ёһотой. Тиихэдэ физкультурын багшанар харгын дүрим зааха ушартай.

Мүн һургуулиин хүмүүжүүлэгшэд энэ талаар эйлгуулажын ехэ худэлмэри ябуулха аргатай. Һургуулиин һурагшадай сулөө сагаа һайнаар үнгэргэхын тула домоуправленинүүдэй дэргэдэ хүүгэдэй комнатонууд болон талмайнуудые, пионернүүдэй байшангай дэргэдэ хүүгэдэй отделенинүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Амаралтын, һайндэрэй үдэрнүүдтэ энэнь илангаяа шухала удха шанартай.

Һурагшад болон хүүгэдэй саадуудта ябадаг үхибүүдые усалһаа зайсуулхын тула врачнууд, багшанар, түрэлхид хамтаржа, хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ уялгатай. Иигэжэ хамтын хүсөөр үхибүүдэй элдэб усалда эрожо гэмтэхэ, наһа бараха ябадалые усадхаха аргатайбди.

Р. ДОНДУПОВ,
врач-травмотолог.

Хилын саанаһаа ТАСС АПН

Э. ХОНЕККЕРОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

БЕРЛИН. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн тусхай хоёрдохи сессидэ нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн бэшэг дотор хэлэгдэһэн ядерна буу зэбсэг гуррүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн Советскэ Союзай уялгые Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитет бүримүһэн дэмжэнэ гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Советдэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер мэдүүлэб.

СЕПГ-гэй ЦК-гай эндэ болоһон Пленум дээрэ гүгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзай энэ һайн һайхан алхам уласхоорондын политическэ, асари ехэ удха шанартай байна, эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ алба хэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Эб найрамдалые хамгаалхын, ядерна дайнай аюулые усадхан сарахын түлөө гэмсэл хадаа мүнөө үеын губхын түрүүшын зорилго болоно. Тиимэһээ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хороохо, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар эдэбхитэй алхам хэхэ, арсалдаа-та бүхы асуудалнуудые хөөрэлдөөнүүдэй ашаар гуримшуулхын тула шухала хэрэгтэй этигэл найдал олгохо шухала.

СРВ-гэй НАЦИОНАЛЬНА СУГЛААНАЙ СЕССИ

ХАНОЙ. Вьетнамай Социалис Республикын Национальна суглаанай ээлжээтэ сесси эндэ боложо байна. СРВ-гэй социалис хуулри гаргалга, республикын Гүрэнэй Советдэ, Национальна суглаанай комиссинуудта нэмэлтэ һунгалта үнгэргэлгэ, 1982 оной гүрэнэй бюджедые баталан абалга гэхэ мэтэ асуудалнууд сессиин зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

Министр, Министрнүүдэй Советэй Генеральна секретарь Нгуен Хыу Тху Вьетнамда социалис хуулри гаргалга тухай элидхэл хэе.

КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СРВ-гэй гүрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ Чыонг Тинь, КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СРВ-гэй Министрнүүдэн Советэй Түрүүлэгшэ Фам Ван Донг болон Вьетнамай бусад хүтэлбэрилэгшэд сессиин худэлмэридэ хабаадана.

АРГЕНТИНЫН ШЭНЭ ПРЕЗИДЕНТ

БУЭНОС-АЙРЕС. Отставкада гараһан дивизионно генерал Рейнальдо Биньоне Аргентинын шэнэ президентээр томилогдоо гээд эндэ соносхогдобо. Тэрэ байгша оной июлиин 1-дэ тушаалдаа орохо юм.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүхы гурбан түхэлые командалагшадай шиидхэбэриин ёһоор, хуурай газарай сэрэгүүд ороной политическэ хүтэлбэриие бэе дээрээ даажа абаха байна гээд хуурай газарай сэрэгүүдые командалагша генерал-лейтенант К. Николаидесай толилуулһан коммюнике дотор мэдээсэгдэнэ. Энэ шиидхэбэриин үндэһөөр Р. Биньоне президентын тушаалда дэбжүүлгэдэхээр дурадхагдаһан байгаа.

СЭВ-эй СЕССИИН ЗАСЕДАНИИН ДҮНГҮҮД ХЭЛСЭГДЭБЭ

УЛААН-БААТАР. МНРП-гэй ЦК-гай болон МНР-эй Министрнүүдэй Советэй хамтын заседани эндэ боложо, Экономическа харилсан гуһалалсалгын Советдэй сессиин XXXVI заседаниин худэлмэридэ МНР-эй делегациин хабаадалсалгын дүнгүүдые хаража үзэһэн байна.

СЭВ-эй сесси аха дүү арадуудай ажабайдалда шухала үйлэ хэрэг болоо, социалис гүрэнүүдэй бата нэгэдэл болон экономическа хүсые элирхэйлэн харуулаа гээд баталагдан абтаһан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. СЭВ-эй гэшүүн-оронууд коммунис болон худэлмэришэнэй партинуудай съезднүүдэй шиидхэбэриинүүдые бэелүүлхэдээ, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ, ажалшадай һуудал байдалые һайжаруулгада ехэ амжалтануудые туйлаһан байна..

Социалис оронуудай эб найрамдалта залан сэхэ политика бэелүүлжэ байха үедүрим шудалхын тула тусхай хэшээлнүүдые үнгэргэхэ шухала. Ленинградай олохон һургуулинуудта харгын дүрим зааха тусхай инструктор бии юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ велосипедээр ябаһан үхибүүд олоороо усалда оролоно. Энээнэй гол шалтагаанинь гэхэдэ, тэдэнэр велосипедээр һайнаар ябажа шадахагүй, харгын дүрим мэдэхэгүй байна бшуу. Ушар нимэһээ велосипедээр ябажа, гэмтэлдэ орохо ябадалые үсөөрүүлхын тула эхэ, эсэгэнэрынь, түрэлхидынь үхибүүдые бага наһанһаань велосипедээр һайнаар ябажа һургаха ёһотой. Тиихэдэ физкультурын багшанар харгын дүрим зааха ушартай.

Мүн һургуулиин хүмүүжүүлэгшэд энэ талаар эйлгуулажын ехэ худэлмэри ябуулха аргатай. Һургуулиин һурагшадай сулөө сагаа һайнаар үнгэргэхын тула домоуправленинүүдэй дэргэдэ хүүгэдэй комнатонууд болон талмайнуудые, пионернүүдэй байшангай дэргэдэ хүүгэдэй отделенинүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Амаралтын, һайндэрэй үдэрнүүдтэ энэнь илангаяа шухала удха шанартай.

Һурагшад болон хүүгэдэй саадуудта ябадаг үхибүүдые усалһаа зайсуулхын тула врачнууд, багшанар, түрэлхид хамтаржа, хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ уялгатай. Иигэжэ хамтын хүсөөр үхибүүдэй элдэб усалда эрожо гэмтэхэ, наһа бараха ябадалые усадхаха аргатайбди.

Р. ДОНДУПОВ,
врач-травмотолог.

АМЖАЛТАТАЙ НИИДЭЛГЭ

ПАРИЖ. Совет-француз экипажай жолоодоһон «Союз Т-6» гэжэ замбуулинай онгосын амжалтатайгаар ниидхүүлэгдэһэн тухай Франциин олониитэдэ мэдээсэлнүүдые долгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд үргэнөөр бэшэнэ, дамжуулна.

Амжалтатай ниидэлгэдэ зорюулагдаһан статьянуудые, фото-зурагуудые бүхы газетэнүүд толилно, замбуулинай дайдада хэгдэхэ туршалгануud шухала удха шанартай гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Ниидэлгын урда тээхи бэлэдхэл түхай, замбуулинай онгосын ниидхүүлэгдэһэн тухай репортажые телевидени Байконурһаа сэхэ дамжуулба. Замбуулинай түбэй инженерно-техническэ албанай худэлмэри тодо һайнаар табигданхай гэжэ тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ.

Совет-француз замбуулинай хамтын ниидэлгын амжалтатайгаар эхилһэнтэйнь дашарамдуулан, Франциин Компартиин Генеральна секретарь Жорж Марше Франциин Коммунис партиин үмэнэһөө тэрээндэ хабаадагшадые халуунаар амаршалба.

МОЗАМБИК АРАДАЙ ҺАЙНДЭР

МАПУТУ. Мозамбигай Арадай Республика гайхамшагта хоёр һайндэрөө —бэеэ даһан байдалтай болоһон үдэрые, Мозамбигые сүлөөлхэ фронтын (ФРЕЛИМО) байгуулагдаһаар 20 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна. Тэрэ 1977 ондо ФРЕЛИМО-гой парти болгогдоо һэн.

Бэеэ даһан байдалтай болоһонһоо хойшо ФРЕЛИМО партиин хүтэлбэри доро ороной ажалшад национальна байгуулалтын хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаһан байгаа. Социалис обществын үндэһэ һуури табилгада гүрэнэй сектор ехэ үүргэ дүүргэнэ. Социальна талаар ехэ хубилалтануud хэгдээ.

НРМ-дэ шэнэ общество байгуулга айхабтар орёо байдалда үнгэржэ байна. Мозамбигай революцииг үгы хэхын тула дотоодын болон гадаадын хархис хүсэнүүд ехэ оролдолгонуудые гаргана. Үдэбшье ороной ажалшад ФРЕЛИМО-гой хүтэлбэри доро эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Мозамбигай революцииг туйлалтануудые арьбадхахые оролдоно.

МЭРГЭЖЭЛЭЭРЭЭ ЭРХИМЛЭБЭД

Загарайн районой больницада болон поликлиникэнүүдтэ хүдэлдэг медсестрануудай дунда мэргэжлээрээ эрхимлэхын тула конкурс үнгэргэдбэ. Эдэнэй мэргэжэл шадабарие, эрдэм мэдэсые дээшэлүүлхэ, үүсхэл, һонирхолыень бадарааха зорилготойгоор эрхидхэгдэһэн энэ конкурсдо 14 медсестра хабаадаа. Районой түбэй больницын ахамад врач А. Н. Раднаев үгэ хэлэжэ, эмнэлгын эмхи зургаануудта тогтонижоһон түрүү ёһо заншалнуудые һайнаан тэмдэглээд, һурган хүмүүжүүлэдэгээ үүргэ, уялгануудые заабa, залуу хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэрини үрэ дүнгүүд тушаа тогтобо.

Медсестрануд теоретическэ мэдэсээ гэршэлхэһээ гадна практическа даабаринуудаа, мүн амтатай эдеэ хоол бэлдэхэ гэһэн нэмэлтэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Опохойн больницын медсестра Надежда Иваньовна Истребова үгтэһэн сагаа иланган аша үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, түрүү һуури эзэлээ. Загарайн больницын Надежда Алексеевна Понушкова, Бэлла Прокопьевна Миронова 2-дохи, Опохойн больницын Людмила Алексеевна Марктенко 3-дахи һуууринуудые эзэлбэ.

СССР-эй 60 жэлэй ойе угтуулан үнгэргэгдэһэн энэ конкурсдо плагшад «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн дипломуудта, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө.

Л. ВИЛЬМОВА.

АЖАЛАЙ ТАБАДАХИ...

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай хүдэлмэрээ эхилхынь урда тээ Турунтаево тосхондо ажалай табадахи четвертьдэ зорюулагдаһан слёт үнгэргэгдөө. Арадай гэгээрэлэй районно таһагые даагшын уялгануудые дүүргэгшэ В. Е. Петрова энэ баяр ёһололые нээгээ. Урда жэлнүүдтэ бусадай дундаһаа онсо шалгарһан Комын дунда һургуулиин һурагшад жагсаалай туг үргэхэ эрхэдэ хүртэбэ.

Бригадануудай командирнууд ВЛКСМ-эй райкомой секретарь С. Ананьинда дүтэлжэ, рапортнуудые үгөө.

«Прибайкалец» колхозой түрүүлэгшэ А. А. Шатов, «Зырянский» совхозой луговод Н. Н. Седунов, сельхозуправленин ахамад агроном А. А. Бородин гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, эдиршүүлэй гэһэн сэхэ ажалараа түрэл ажахынуудтаа нилээд туһа үзүүлхэ байһанда найдалаа элирхэйлээ.

Һурагшадай зүгһөө Комын дунда һургуулиин үйлэдбэриин бригадын гэшүүн Нина Родионова, Турхын, Турунтаевын дунда һургуулинуудай һурагшад Лена Алексеева, Саша Забелин гэгшэд үгэ хэлэжэ, абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэхэ байһаа мэдүүлээ, сугларагшадые баясуулаа.

Слёдой түгэсхэлдэ Турунтаевын һургуулиин мастерскойнууд соо, полинууд дээрэ ажалай дүршэл шалгаха талаар мүрысөөн үнгэргэдөө. Һурагшад-модоно дархашуулай дундаһаа Таловкын һургуулиин һурагша Коля Суворов, эдир слесарьнүүдэй дундаһаа Татауровын һургуулиин Володя Чинный, оёдолшод басагадай дундаһаа Комын һургуулиин Света Могила, эдир газар хахалагшадай дундаһаа Турунтаевын Федя Байрамов гэгшэд түрүү һууришуудые эзэлбэ. Үхибүүд мүрысөөндэ шадабари шандаабаа харуулһандал адли зүнайгаа ажалай четвертние габшагайгаар эхилэнхэй.

Н. ТЕСЛЕНКО.
Прибайкалиин район.

БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНДО

УНШАГШАД УРМАТАЙ

Элдэб предприяти болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэдые номуудаар хангалгые һайжаруулха зорилготойгоор районой түбэй библиотекын хүдэлмэришэд нилээд оролдолго гаргадаг. «Буряатводстройн» барилгын управленин онһожорууламдамал нүүдэл колоннын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта библиотекарьнүүд һая айлшалжа, уншагшадай пункт нээбэ. Библиотекарьнүүд долоон хоногтоо тэгэ дахин эндэ ерэжэ, хүдэлмэришэдэй абаһан номуудые һэлгэжэ, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, захилнуудынь абажа байха юм.

Үйлэдбэриин «Полив» нэгэдэлэй, үһалуурини системын хүдэлмэришэд, «Теремок» ясли-садай түлөөлэгшэд иимэ пунктнуудтай болоһоор үнинэй. Нигэжэ уншагшад сүлөө сагаа алмаха аргатай болоо бшуу.

Библиотекын хангалгын таһагые даагша П. И. Луговская уншагшадай һонирхол бадаруулха, шэнэ ороһон номуудтай тэдэнние танилсуулхын тула саг үргэлжын оролдолго гаргадаг.

ДРУЖИНАНУУД МҮРЫСЭБЭ

Түймэр сараха талаар арадай һайн дружинануудай мүрысөөн Бэшүүр тосхондо үнгэргэгдэбэ. 8 команда эндэ хабаадалсаа. «Госпожнадзорой» ахалагша инспектор В. Н. Ткачёв энэ мүрысөөндэ бэлэдхэл һайнаар эмхидхээ.

Хёлго голой эрье дээрэ дружинануудай гэшүүд сугларжа, түймэр саран унтараха шадабаряа элирхэйлбэ, солбон габшагай, мэдэсэтэй, онод аргатайшуулынь шалгаран гараба.

«Победа» колхозой дружинын гэшүүд, 1-дэхи комбикормово заводойхид 2-дохи, «Рассвет» колхозой түлөөлэгшэд 3-дахи һууринуудые эзэлбэ.

Эрхимлэгшэдтэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Вл. БОРИСОВ.

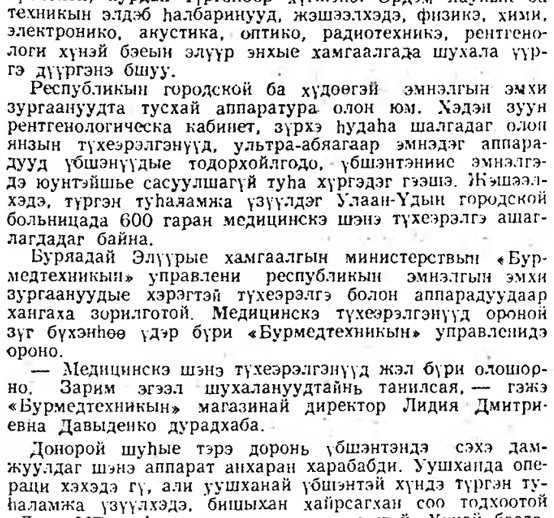

ХҮГЖЭМЭЙ ГУЛАМТА

Орлик тосхондо хүгжэмэй һургуули 13 жэлэй саана нээгдэһэн юм. Тэрэ гэһэнлээ хойшо нилээд олон һурагшад хүгжэмэй эхин эрдэм мэдэсэтэй болоһон тухай үнэмшэлгэнүүдые абажа гараа. Тус һургуули дүүргэгшэдэй зариман саашадаа һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ, Улаан-Удын хүгжэмэй училищи дүүргээд, мэргэжэлтэд болонхой. Жэшээлхэдэ, Валентина Ошорова тус училищи дүүргээд, мүнөө бачанай классаар заана. Тиихэдэ Светлана Самбялова һуралсалаа дүүргээд, энэ шадабаряа эдир үетэндэ дамжуулхын тула нютагтаа хүдэлхөөр ерэхэ юм.

Гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлдэг тус һургуулиие дүүргэгшэдэй баяр ёһололой үдэшэ һая болоо. Фортепиано дээрэ наадажа һураһан Лара Шараева, Сэсэгма Хаптагаева, Дулма Муконова, баяан, чанза инструментүүд дээрэ наадажа, ирагуу һайхан хүгжэм зэдэлүүлдэг Эржена Наханцакова, Оксана Шараева, Зоя Мандагаева гэгшэд һуралсалаа нилээд амжалтануудые түйлаһанаа энэ удэшэ харуулаа.

О. БАЛДАПОВА.
Ахын район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Бурмедтехникын» хүдэлмэрилэгшэ Л. Л. Покацкая (зүүн гарһаа), магазинай директор Л. Д. Давыденко гэгшэд шэнэ ороһон аппаратура шалгажа байна.

Авторай фото.

АРГАЛХАДА ТУҺАЛХА

Мүнөөнэй медицинэ техническэ шэнэ түйлалтануудта түшэглэн, хүрдан түргэнөөр хүгжэнэ. Эрдэм наукын ба техникын элдэб һалбаринууд, жэшээлхэдэ, физикэ, хими, электронико, акустика, оптико, радиотехникэ, рентгенологи хүнэй бэеын элүүр энхые хамгаалагда шухала үүргэ дүүргэнэ бшуу.

Республикын городской ба хүдөөгэй эмнэлгын эмхи зургаануудта тусхай аппаратура олон юм. Хэдэн зуун рентгенологическа кабинет, зүрхэ һудаһа шалгадаг олон янзын түхеэрэлгэнүүд, ультра-абяагаар эмнэдэг аппарадууд үбшэнүүдые тодорхойлгодо, үбшэнтэнние эмнэлгэдэ юунтэйшье сасуулшагүй туһа хүргэдэг гээшэ. Жэшээлхэдэ, түргэн туһаламжа үзүүлдэг Улаан-Удын городской больницада 600 гаран медицинскэ шэнэ түхеэрэлгэ ашаглагдадаг байна.

Бүряадай Элүүрые хамгаалгын министерствын «Бурмедтехникын» управлени республикын эмнэлгын эмхи зургаануудые хэрэгтэй түхеэрэлгэ болон аппарадуудаар хангаха зорилготой. Медицинскэ түхеэрэлгэнүүд ороной зүг бүхэнһөө үдэр бүри «Бурмедтехникын» управленидэ ороно.

— Медицинскэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд жэл бүри олошорно. Зарим эгээл шухалануудтайнь танилсая, — гэжэ «Бурмедтехникын» магазинай директор Лидия Дмитриевна Давыденко дурадхаба.

Донорой шүһые тэрэ доронь үбшэнтэндэ сэхэ дамжуулдаг шэнэ аппарат анхаран харабабди. Үушханда операци хэхэдэ гү, али үушханай үбшэнтэй хүндэ түргэн туһаламжа үзүүлхэдэ, бишыхан хайрсагхан соо тодхоотой «Лада МТ» гэһэн түхеэрэлгэ тон хэрэгтэй. Хүнэй бэедэ, арһан дээрэ бии болоһон хабдар тодорхойлходо, «Комета-М» гэһэн радиометр туһатай.

«Электросон» гэһэн аппарадые врачнууд нервын үбшэнтэй хүнүүдые эмнэлгэдэ хэрэглэдэг. «Амплипульс—4» гэһэн аппарат шүдэнэй үбшэ, радикулит, эмнэлгэдэ туһатай, үбшэнние саг дары бууруулхаар түхеэрэгдэнхэй,— гэжэ Л. Д. Давыденко шэнэ аппарадуудые хойно хойноһоонь нэрлэнэ, харуулна.

«Бурмедтехникын» управленидэ асарагдаһан лазерна скальпель һая асарагдаа. Тэрэнь республиканска больницын операционнодо тодхоогдохоор шиидхэгдэнхэй. Энэл больницада тодхоогдохо тусхай электрокардиографой экран дээрэнь зүрхэнэй хүдэлсэ, һудаһанууд элеэр харагдадаг. Улаан-Удын түргэн туһаламжа үзүүлдэг станцида радиогоор гү, али телефоноор электрокардиограмма дамжуулха «Волна» гэһэн түхеэрэлгэ табигдаха.

О. БЕРЕЗКОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июниин 27-һоо июлиин 4 хүртэр

ВОСКРЕСЕНИ, 27
СОВЕТ ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—«Зарядкадаа зогсогты!». 9.55—Магниткаһаа Амар хүрэтэр». Совет дуунай концерт. 10.25—«Комсомолой календарьяр»—баримтата фильм. 10.45—«Будильник». 11.15—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.15—«Элүүр энхэ байлга»— эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 13.00—«Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ программа. 13.30—«Эрдэм, техникэ»—киножурнал. 13.45—«Эдеэ хоолой программа—бүгэдэ арадай хэрэг» («Худөөгэй ажал хэрэгүүд»). 14.45—«Хүгжэмтэ киоск». 15.15—«Мамуре»—ССР Союзай гүрэнэй академическэ Бага театрай фильмзүжэг. 17.45—18.00—Забһарлалга. 18.00—Залуушуулай адресууд. 19.00—Уласхоорондын һонин. 19.45—«Девочка, хочешь сниматься в кино?»—үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран һайханай фильм. 21.00—«Киногоор аяншалгын клуб». 22.00—«Время». 22.35—Гн. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VII конкурсдо. 23.35—Шэнэ һонин.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 10.25—Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй программа. 11.25—«Васек Трубачев и его товарищи»уран һайханай фильм. 12.45—«Майя Плисецкая»—баримтата фильм. 13.55—«Цепная реакция»— уран һайханай фильм.

Орбита. 15.15—Дамжуулгын программа. 15.20—«Канатоходец»—үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 16.25—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VII конкурсдо. 17.25—«Шэнэ фильмүүд тухай тобшохоноор». 18.10—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.40 «Мужество» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 19.50—Агуусхэ Октябриин 65 жэлэй ойдо. «Манай намтар». «1941-дэхи он» — 25-дахи фильм. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Олешка—белые рожки». 21.15—Хүнгэн атлетикээр ГДР-эй бо СССР-эй сүглуулагдамал командануудай мүрысөөн ГДР-һээ дамжуулагдаха. 22.00—«Время». 22.35—«Дом с мезонином» — уран һайханай фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Первый шторм»—үхибүүдтэ фильм. 11.05—«Ан амитадай аймагта». 12.05—Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—«Эдеэ хоолой программа—бүгэдэ арадай хэрэг». 16.40—«Шададаг, мэдэдэг бай». 17.25—«Үншаха дуратайшуулай анхаралда».

Улаан-Удэ. 18.10—«Байгал»—мэдээсэлэй программа. 18.20—Хүгжэмтэ забһарлал.

Орбита. 18.25—«Манай саад». 18.55—«Афганистан. Сплоченность в борьбе».—баримтата фильм. 19.15—Фильм-концерт. 19.30—Футболой шэнжэлэл. 20.00—Үренгой—Ужгород гэһэн газай хоолой соргын барилга тухай. 20.30—В. А. Моцарт. «Гурбан вальс». 20.40—«Цену смерти спроси у мертвых»—уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35—Композитор Л. Афанасьевай авторска үдэшэ Союзуудай байшангай Колонно залһаа дамжуулагдаха. 23.45—Баримтата фильм. 00.15—Футболоор дэлхэйн чемпионат.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 —Дамжуулгын программа. 13.00—Мультфильмнүүд. 13.30—«Будильник». 14.00—«Эрдэм ухаанай һонин». 14.30—«Дмитрий Налбандян»—баримтата фильм. 15.30—Фильм концерт. 16.00—Хүнэй нервын ажал ябуулга». 16.30—«Время стать мужчиной»— баримтата фильм. 17.00—Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 17.10—Киноочерк. 17.20—Мультфильмнүүд. 18.00—Соносхолнууд. 18.25—Үхибүүдэй уран һайханай бүлгэмүүдэй концерт. 18.40—Ураи зохёолой уншалга. 19.00—«Зүүн Сибирь»—киножурнал.

Орбита. 19.15—Шэнэ һонин. 19.35—«СССР-эй арадай артистка Б. Тулегенова дуулана»—фильм-концерт. 20.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—Уласхоорондын шэнжэлэл. 22.00—«Время». 22.35—«Доверие»—уран һайханай фильм (1-дэхи сери).

ВТОРНИК, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 12.15—Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—«Слово женщин о мире»—баримтата фильм. 16.05—Ород хэлэн. 16.35—«Канада соогуур»—кинопрограмма.

Улаан-Удэ. 17.20—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.25 — Джузеппе Гарибальди тухай дамжуулга.

Орбита. 18.25—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын VII конкурсдо. 19.15—«Уран зураашад тухай хөөрөөнь». Рокуэлл Кент. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Арадай аялга дуунууд». 20.25—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 22.00—«Время». 22.35—«Нүхэдэй шарай». 23.20—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 23.35—Түбэй телевидениин ба бүхэсоюзна радиогой ород дуунай хоорой концерт. 00.15—Футболоор дэлхэйн чемпионат.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 —Дамжуулгын программа. 13.00—«Сын полка»—үхибүүдтэ фильм (1-дэхи сери). 14.05—«Француз хэлэн». 14.35—«Политика ба демографиин асуудалнууд». 15.05—«Урданай үянгата һайхан дуунууд». 15.55—«А. Герцен. Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 16.40—«Хани хурилсаан»—тележурнал. 17.10—«РСФСР-эй габьяата артистка Е. Целовальник дуулаха». 17.30—Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 17.40—«Шатарай һургуули».

Улаан-Удэ. 18.25—Соносхолнууд. 18.35—«Агит-талмай» гэһэн дамжуулга. 19.05—«Булад ба далай»—киночерк.

Орбита. 19.15—Шэнэ һонин. 19.30—Баримтата фильмүүд. 20.00—«Эдеэ хоолой программа—бүгэдэ арадай хэрэг». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—Уласхоорондын шэнжэлэл. 22.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын VII конкурсдо. 22.00—«Время». 22.35—«Доверие» — уран һайханай фильм (2-дохи сери).

СРЕДА, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 12.15—Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд.

Улаан-Удэ. 16.50 — «Город һайндэрөө угтана»—киноочерк. 17.10—Улаан-Удын студиин «Бүряадай багшанарай...»—гэһэн очерк. 17.35—«Байгал» — мэдээсэлэй программа. 17.45—«Социалис мүрысөөнэй дневник».

Орбита. 18.20—«Шинии ленинскэ библиотек». В. И. Ленин. «Совет засагай ээлхээтэ зорилгонууд». 19.00—Баримтата фильм. 19.30—«Хүхюун нотонууд». 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Норманди—Неман» гэһэн авиаполкын ветерануудай СССР ерэһэн тухай дамжуулга. 20.25—Футболоор дэлхэйн чемпионат. 22.00—«Время». 22.35—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын VII конкурсдо.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00—«Сын полка»—үхибүүдтэ фильм (2-дохи сери). 14.05—Немец хэлэн. 14.35— Мультфильм. 14.45 — Дм. Шостаковичой нэрэмжэтэ квартет наадаха. 15.15—«П. Мериме. Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 16.00—«Таанадта, түрэлхид!»

Улаан-Удэ. 16.30—«Пионернүүд»—киножурнал. 16.40 — Соносхолнууд.

Орбита. 16.50 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар». 17.35—Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Узбегэй дуунай—хореографическа «Лезги» ансамблиин концерт.

Улаан-Удэ. 18.20 —«Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд». 18.35—«Өөһэдынгөө газар дээрэ ажаһуунабди».

Орбита. 19.15— Шэнэ һонин. 19.30—Спортын һонин. 20.00 — Уласхоорондын темээр хөөрөөн. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15—СССР-эй арадай артист Ю. Гуляев дуулаха. 21.30 — «Советүүд ба ажабайдал». 20.00— «Время». 22.35—«Сергеев ищет Сергеева»—уран һайханай фильм.

ИЮЛИИН 1, ЧЕТВЕРГ

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Цену смерти спроси у мертвых»—уран һайханай фильм. 11.05—«Киногоор аяншалгын клуб». 12.05—Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35—«Слово женщин о мире»—баримтата фильм. 16.05—Ород хэлэн. 16.35—«Канада соогуур»—кинопрограмма.

Улаан-Удэ. 17.20—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.35—Улаан-Удын студиин «Манай гол анхарл» гэһэн очерк. 17.50—«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Орбита. 18.20—«С. Воронцов гитара дээрэ наадаха». 18.40—Үнэгэтэ хадануудтахи һургуули. 19.25—«И. Бржевская дуулана»—фильм-концерт. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Эрдэм ухаанай һонин». 20.30—Футболой шэнжэлэл. 21.00—«Хаана, хэээ, юун болооб?»—телевикторина. 22.00 «Время». 22.35—«Театрта, кинодо ба телевиденидэ хүгжэм». 23.20—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 23.35—Түбэй телевидениин ба бүхэсоюзна радиогой ород дуунай хоорой концерт. 00.15—Футболоор дэлхэйн чемпионат.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 —Дамжуулгын программа. 13.00—«Сын полка»—үхибүүдтэ фильм (1-дэхи сери). 14.05—«Француз хэлэн». 14.35—«Политика ба демографиин асуудалнууд». 15.05—«Урданай үянгата һайхан дуунууд». 15.55—«А. Герцен. Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 16.40—«Хани хурилсаан»—тележурнал. 17.10—«РСФСР-эй габьяата артистка Е. Целовальник дуулаха». 17.30—Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 17.40—«Шатарай һургуули».

Улаан-Удэ. 18.25—Соносхолнууд. 18.35—«Агит-талмай» гэһэн дамжуулга. 19.05—«Булад ба далай»—киночерк.

Орбита. 19.15—Шэнэ һонин. 19.30—Баримтата фильмүүд. 20.00—«Эдеэ хоолой программа—бүгэдэ арадай хэрэг». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—Уласхоорондын шэнжэлэл. 22.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15—П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын VII конкурсдо. 22.00—«Время». 22.35—«Доверие» — уран һайханай фильм (2-дохи сери).

ПЯТНИЦА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. 12.15 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.10 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын VII конкурсдо. 16.55—«Москва ба москвагайхид».

Улаан-Удэ. 17.55 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.25 — «Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг».

Орбита. 18.55 — «Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг». 19.35 — Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Ташкентын трактурна завод тухай дамжуулга. 20.25 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. 22.00 — «Время». 22.35 — Хүгжэмтэ программа. 23.00 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.15 — Футболоор дэлхэйн чемпионат.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ уран һайханай богони фильмүүд. 14.05 — Англи хэлэн. 14.35 — Баримтата фильм. 14.55 — Шатарай һургуули. 15.25 — «Экран ханинарые суглуулна» 16.15 — Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 16.25 — «Экран» — теле-суглуулбари. 17.25 — «Үглөөдэр — Кооператорай үдэр».

Орбита. 18.10 — Е. Носовэй зохёолнуудаар.

Улаан-Удэ. 18.55 — Киноочерк.

Орбита. 19.15 — Шэнэ һонин. 19.35 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын VII конкурсдо. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15—«Кино харагшадай анхаралда». 22.00 — «Время». 22.35 — «Красавец-мужчина» — уран һайханай фильм (1-дэхи, 2-дохи сери).

СУББОТО, 3
КООПЕРАЦИИН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Физкультура эрхимлэгшэдтэ заабаринууд. 10.00 — Футболоор дэлхэйн чемпионадта.

Улаан-Удэ. 13.00 — Шэнэ һонин (буряадаар). 13.20 — Хөөрөөн (буряадаар).

Орбита. 13.40 — «Спортлотогой» 27-дохи тираж. 13.50—Хоёрдохи гвардейскэ армиин ветерануудай уулзалга. 15.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 15.30 — Доной хасагуудай дуу, хатарай гүрэнэй ансамблиин концерт. 16.15 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусыи юумэн». 17.15 — «Мүнөөдэр—Кооперацин уласхоорондын үдэр». 17.45 — Мультфильмнүүд. 18.25 — Политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенскиин хөөрөөн. 18.55 — «Циркын аренэдэ». 19.25 — «9-дэхи студи». 20.25 — ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Бага театрай В. Шекспирэй здли нэрэтэй трагедиэр «Король Лир» гэһэн фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35—Фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл. 00.15 — Шэнэ һонин.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 10.50 — «Рядовой Александр Матросов» — үхибүүдтэ уран һайханай фильм. 12.20 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан программа. 12.50—Худөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан концерт. 13.30 — «Бабек» — уран һайханай фильм. 14.40 — Бүряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — Новосибирскын телевиденин программа. 16.50 — Хүгжэмтэ киоск. 17.20 — Ленинградай А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ драмын театрай «Зеленая птичка» гэжэ фильм-зүжэг. 19.45 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VII конкурсдэ. 20.45 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15 — Элүүр энхэ байлга». 22.00 — «Время». 22.35 — «Три дня в Москве» — уран һайханай фильм (1 ба 2 сери).

ВОСКРЕСЕНИ, 4
ДАЛАЙН БА ГОЛ МҮРЭНЭЙ ФЛОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты». 9.55 — «Будильник». 10.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.10 — «Элүүр энхэ байлга». 12.55 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 13.30 — «Эрдэм, техникэ» — тележурнал. 13.40 — «Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг». 14.40 — Хүгжэмтэ киоск. 15.15 — «Молния» — үхибүүдтэ уран һайханай фильм (Венгри). 16.15 — «Мүнөөдэр — Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». СССР-эй далайн флодой министр Т. Б. Гуженко ба СССР-эй гол мүрэнэй флодой министр Л. В. Багров дамжуулгада хабаадаха. 16.45 — СССР-эй Далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан хүгжэмэтэ программа. 17.20 — Мультфильмнүүд. 18.15 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.00 — П. И. Чайковскиин «Щелкунчик» гэһэн балет. 21.00 — «Киногоор аяншалгын клуб». 22.00 — «Время». 22.35 — «Вновь я посетил...» — фильм-концерт. СССР-эй арадай артист И. Смоктуновский А. С. Пушкинай шүлэгүүдые уншаха. 23.30 — «П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын VII конкурсдо». 00.15 —Футболоор дэлхэйн чемпионадта.

НИИТЭ-СОЮЗНА ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 12.05 — Залуушуулай адрес. 13.05 — «Бабек» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 14.15 — «Гэдаадын эстрадын хүгжэм дуун».

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — Баримтата фильмүүд. 16.05 — Хүгжэмтэ программа (ЧССР). 16.45 — «Спортын һонин». 17.45 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.15 — Т. Вольская домра дээрэ наадаха. 18.35 — «Мужество» — олон серитэй уран һайханай фильм (4-дэхи сери). 19.40 — СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо. «Манай намтар». «26-дахи фильм. 1942-дохи он». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусыи юумэн». 22.00 — «Время». 22.35 — «Путь к причалу» — уран һайханай фильм.

ХҮБҮҮМНАЙ СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА

НҮХ ЭДЭЙ НАЙДАЛ

Баргажанай дунда һургуули дүүргэһэн Анатолий Прохоров армиин албанда мордоһоной удаа богонихон саг соо дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй отличник болоо юм. Командованиин зүгһөө үгтэһэн даабари бүхэнние ороллосотой нариһаар дүүргэдэг сержант Прохоров һая түрэл нютагтаа богонихон саг соо айлшалаад ерэхэ эрхэдэ хүртөө һэн.

Юрэдөө, хүнэй ерэдүйн харюусалгата зам багаһаань эхилдэг гээшэ аабза. Анатолий һургуулида һураха үедөөшье, Улаан-Удын лесотехникумдэ ороод, модо болбосоруулагшын мэргэжэл шудалжа байхадаашье, һуралсал хэрэгүүдэйнгээ түлөө харюусалгаяа мартадаггүй һэн. «Ой модоор баян нютагта томо болоһон хадаа ой модоондоо хабаатай мэргэжэл шэлэхэ гэжэ шиидээ һэм» гэжэ тэрэ хэлээ бэлэй. Теэдшье тэрэ багаһаа хойшо ажал хэжэ һуранги, даданги һэн. Тиимэһээл армиин албанда бэрхэшээлнүүдтэй үшараашье һаа, шадамар бэрхээр дабажа гарадаг байһан. Сэрэгшын шадабари, онол аргада һураха гээшэ амар хэрэг бэшэ ха юм.

Хахад жэлэй үнгэрөөд байхада, тэрэ хэлхээ холбооной аппаратура дуулаһ шудалаад, III классай мэргэжэлтэн болоо. Тиибэшье эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхын тула саг үргэлжэ оролдоһоной ашаар II классай мэргэжэлтэн боложо шадаа. Уданшьегүй «Совет Армиин отличник» гэһэн тэмдэгтэ хүртоо һэн.

Армиин албанһаа табигдахадаа, отделениин командир А. Прохоровые өөрынгөө орондо тогтмолхыень дурадхаһан байна. Тиигэжэ Анатолий һурган хүмүүжүүлэгшын үүргые дүүргэжэ эхилээ.

Командир сэрэгшэн бүхэнэй түлөө харюусалгата нюур мүн гэжэ Совет Армиин Устав соо бэшэгдэнхэй. Сержант Прохоров энэнние һайса ойлгожо абаһан тула сэрэгшын хатуужалай һүргуулине шадамар бэрхээр эмхидхээ. Мүнөө тэрэнэй отделенин сэрэгшэд хэлхээ холбооной түлөө хэн хэнининьшье бэе бэеэ һэлгэлсэн, хамһалсан даабаряа дүүргэхэ аргатай.

Һуралсалай үдэрнүүд анханайнгаа гуримаар үнгэржэл байгаа. Саг дары хэлхээ холбооной линии заһабарилан тодхохо гэһэн даабари нэгэтэ тэдэндэ үгтэбэ. А. Прохоров нүхэдтээ суг богонихон саг соо линии заһабарилжа шадаһан юм. Сэрэгшын, отделениин командирай уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн Прохоров дивиз